

Труш М. С., здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Науковий керівник: Крамаренко В. І., старший викладач
Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»,
м. Харків, Україна

ВОЛЕЙБОЛ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ **У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Анотація. Дослідження спрямоване на вивчення впливу занять волейболом на розвиток лідерських якостей у здобувачів вищої освіти. Виявлено, що систематичні заняття зазначеним видом рухової активності сприяють розвитку здатності керувати іншими людьми, приймати рішення, вирішувати конфлікти та мотивувати команду для досягнення спільної мети.

Ключові слова: волейбол, гра, здобувачі вищої освіти, команда, лідер, лідерські якості.

Вступ. Лідерські якості є важливими для успішного життя та кар'єри кожної людини.

У сучасному світі важливою складовою успіху є розвиток лідерських якостей у молодого покоління. Особливу увагу слід звернути на вплив фізичної активності, зокрема занять волейболом, на формування цих якостей у здобувачів вищої освіти.

Мета дослідження: вивчити вплив занять волейболом на формування лідерських якостей у здобувачів вищої освіти.

Методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення наукової та методичної літератури.

Виклад основного матеріалу дослідження. Лідер (від англ. leader – ведучий) – авторитетний член організації чи соціальної групи, особистий вплив якого дає можливість йому відігравати суттєву роль у соціально-політичних ситуаціях і процесах, також у регулюванні взаємовідносин у колективі, групі, суспільстві. Але головним є те, що лідер – не той, хто досягає результату будь-якою ціною, а той, хто допомагає іншим організувати ефективну взаємодію в процесі вирішення виробничих завдань.

Отже, лідер – людина, яка чітко формує свою мету і знаходить прибічників, які будуть допомагати йому в самореалізації та досягненні, вже спільної, мети.

Враховуючи те, що лідер у студентському колективі виконує роль керівника, тобто об'єднує, спрямовує дії всієї групи на навчальну діяльність відповідно до вказівок професорсько-викладацького складу та адміністрації закладу освіти, яка очікує, приймає і підтримує його дії, нами було визначено,

II Всеукраїнська науково-практична конференція
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ, СПОРТУ, ЗДОРОВОГО СПОСОБУ
ТА ЯКОСТІ ЖИТТЯ РІЗНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ»

що це є складним соціально-психологічним процесом диференціації в студентському середовищі.

Існує дві форми лідерства – формальне, яке пов'язане з офіційними відносинами всередині закладу освіти та неформальне лідерство, яке ґрунтується на авторитеті особистості.

Запропоновано власне трактування поняття «лідерство», сутність якого полягає у визнанні права здобувача вищої освіти на рівноправну участь у спільній навчальній та громадській діяльності не лише у якості співучасника, але й як співорганізатора. Така діяльність, перш за все, спрямована на задоволення інтересів окремого співтовариства. При цьому лідерство не може бути зведено лише до керівної діяльності.

Формування особистості має здійснюватися ще на початку її кар'єри – ще під час навчання у закладі вищої освіти. При цьому особлива увага повинна приділятися розвитку його лідерських якостей [3].

На думку З. В. Сироватко, В. М. Єфременко [4], з-поміж численних видів спорту, що культивуються у закладах вищої освіти, гра у волейбол є однією з найбільш популярних спортивних ігор серед студентської молоді.

В. І. Крамаренко, О. В. Слободянюк, І. А. Єварницький [1] відмічають, що волейбол є ефективним засобом оптимізації рухової активності у різних верств населення, зокрема у здобувачів вищої освіти.

Сучасна гра в волейбол характеризується значним посиленням спеціалізації ігрових дій. Умовний розподіл гравців за ігровими функціями є невід'ємною складовою змагальної діяльності.

Розподіл гравців за певними ігровими функціями дає можливість максимально розкрити індивідуальні особливості гравців [5].

У спортивній команді важлива роль відводиться лідеру. Його формування, як один із шляхів, починається під час занять спортом.

Становлення лідера це завжди результат взаємодії між ним і групою людей, що яскраво проявляється у студентських спортивних командах [2].

Систематичні заняття волейболом можуть значно поліпшити лідерські якості здобувачів вищої освіти, що обумовлюється такими факторами.

1. Здатність керувати іншими людьми.

Гра у волейбол передбачає спільну роботу в команді, де кожен гравець має виконувати свою роль. Це допомагає розвивати навички співпраці, комунікації та керування групою.

2. Прийняття рішень.

У волейболі гравцям часто потрібно швидко реагувати на ситуацію на майданчику, приймати рішення щодо того, як краще діяти в даному моменті. Зазначене сприяє розвитку навичок аналізу, оцінки ситуації та швидкого прийняття рішень.

3. Вирішення конфліктів.

II Всеукраїнська науково-практична конференція
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ, СПОРТУ, ЗДОРОВОГО СПОСОБУ
ТА ЯКОСТІ ЖИТТЯ РІЗНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ»

Гра у волейбол може стикати гравців з різними точками зору або конфліктними ситуаціями. Вирішення конфліктів в команді сприяє розвитку навичок медіації, пошуку компромісу та способів вирішення проблем.

4. Мотивація команди для досягнення спільної мети.

Волейбол може надихати гравців на спільну мету – перемогу. Це розвиває навички мотивації, підтримки друзів по команді та працездатності для досягнення спільної мети. цілей.

Висновки. Систематичні заняття волейболом сприяють формуванню лідерських якостей: здатності керувати іншими людьми, приймати рішення, вирішувати конфлікти та мотивувати команду для досягнення спільної мети.

У студентському середовищі лідерство виконує важливу роль у спрямуванні дій групи на навчальну діяльність та спільне досягнення мети.

Формування лідерських якостей у здобувачів вищої освіти, зокрема через спортивну діяльність, може сприяти їхньому кар'єрному зростанню.

Перспективи подальших досліджень: дослідження впливу командних спортивних ігор на розвитку лідерських якостей.

Список використаної літератури

1. Крамаренко В. І., Слободянюк О. В., Єварницький І. А. Характеристика й історичний аспект виникнення і становлення волейболу в Україні як засобу рухової активності здобувачів закладів вищої освіти. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)* : зб. наук. пр. / за ред. О. В. Тимошенка. Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. Вип. 12 (172) 23. С. 113–121.

2. Огнистий А. В., Огниста К. М. Формування «soft skills» у майбутніх вчителів в процесі фізичного виховання (теоретико-методичний аспект). *Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)* : зб. наук. пр. / за ред. О. В. Тимошенка. Київ : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. Вип. 3 К (131) 21. С. 302–306.

3. Савицька І. М. До питання формування лідерських якостей майбутніх учителів. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія : Педагогічні науки.* Чернігів : ЧНПУ ім. Т. Г. Шевченка, 2016. Вип. 140. С. 180–183.

4. Сироватко З. В., Єфременко В. М. Вплив спортивних ігор на підвищення рухової активності у студентів закладів вищої освіти. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)* : зб. наук. пр. / за ред. О. В. Тимошенка. Київ : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. Вип. 3 К (131) 21. С. 370–373.

II Всеукраїнська науково-практична конференція
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ, СПОРТУ, ЗДОРОВОГО СПОСОБУ
ТА ЯКОСТІ ЖИТТЯ РІЗНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ»

5. Стрикаленко Є. А., Шалар О. Г., Андреева Р. І., Жосан І. А. Особливості техніко-тактичних дій волейболісток різного ігрового амплуа ВК «MUROV». *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)* : зб. наук. пр. / за ред. О. В. Тимошенка. Київ : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. Вип. 4 (124) 20. С. 86–93.